

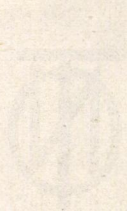
VERSLAG VAN DE
GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O.
OVER HET JAAR 1950

'S-GRAVENHAGE, KONINGSKADE 12

1951

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

INHOUD.

	Blz.
Instellingen	5
Algemeen	5
Werkzaamheden en bevindingen	9
Mededelingen met betrekking tot instellingen, ressorterende onder de Gezondheidsorganisatie T.N.O.	35
Slotwoord	38

INSTELLING.

Bij Koninklijk Besluit van 4 Mei 1949 No. 1100 P/T.N.O. is door de Ministers van Sociale Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen in het leven geroepen de bijzondere Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de volksgezondheid, verder te noemen de Gezondheidsorganisatie T.N.O.

De statuten werden op voordracht van bovengenoemde Ministers goedgekeurd bij Koninklijk Besluit dd. 4 Juni 1949 No. 11.

ALGEMEEN.

Bestuur.

Op voordracht van de Ministers van Sociale Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zijn bij Koninklijk Besluit van 31 December 1949 No 10

I. benoemd tot lid van het bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O.:

Prof. Dr I. Boerema te Amsterdam,
Prof. Dr A. ten Bokkel Huinink te Utrecht,
Dr G. C. E. Burger te Eindhoven,
Ir Z. Th. Fetter te 's-Gravenhage,
Prof. Dr J. H. Gaarenstroom te Groningen,
Prof. W. F. J. M. Krul te 's-Gravenhage,
Prof. Dr G. A. Lindeboom te Amsterdam,
Prof. Dr F. H. L. van Os te Haren (Gr.),
Dr J. M. Planteydt te Noordwijk a/Zee,
Dr A. Polman te Groningen,
Prof. Dr J. J. G. Prick te Nijmegen,
Prof. Dr R. Rimmelts te Leiden,
Prof. Dr D. J. Steenhuis te Leiden,
J. Stork te Aerdenhout;

II. aangewezen tot gedelegeerde van de Minister van Sociale Zaken Dr P. Muntendam, Directeur-Generaal van de Volksgezondheid;

- III. aangewezen tot gedelegeerde van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen Mr H. J. Woltjer, hoofd van de Afdeling Hoger Onderwijs van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen;
- IV. aangewezen tot plaatsvervangend gedelegeerden van de Minister van Sociale Zaken Dr C. Banning, Geneeskundig Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid, en de heer Ph. J. van der Burg, referendaris bij de Afdeling Volksgezondheid van het Ministerie van Sociale Zaken.

Bij Koninklijk Besluit van 6 Maart 1950 werd de heer Mr J. C. van Heuven met ingang van 1 April 1950 benoemd tot gedelegeerde van de Minister van Sociale Zaken onder gelijktijdige ontheffing van genoemde functie van de heer Dr P. Muntendam, wegens diens benoeming tot Staatssecretaris. Ten einde de band met de heer Muntendam aan te houden, werd besloten de heer Muntendam geregeld voor alle vergaderingen uit te nodigen en hem alle stukken toe te zenden.

Voorts zijn bij Koninklijk Besluit van 1 April 1950 No 61 benoemd tot tijdelijke leden van het bestuur voor het tijdvak 1 April 1950—31 Maart 1956 de heren Dr C. Banning, hoofdinspecteur van de Volksgezondheid, onder gelijktijdige ontheffing van diens functie van plaatsvervangend gedelegeerde, Dr J. J. Brutel de la Rivière, voorzitter van de Gezondheidsraad, Prof. Dr E. H. Vogelenzang, directeur van het Pharmaco-Therapeutisch Instituut, en Prof. Dr K. C. Winkler, bacterioloog.

Bij Koninklijk Besluit van 6 Juni 1950 No 26 werd de heer Ph. J. van der Burg, referendaris bij de Afdeling Volksgezondheid van het Ministerie van Sociale Zaken, met ingang van 1 Juni 1950 benoemd tot gedelegeerde bij de Gezondheidsorganisatie T.N.O., onder gelijktijdige ontheffing van de heer Mr J. C. van Heuven van deze functie, terwijl de heer P. L. de Weever, hoofdcommissie bij de Afdeling Volksgezondheid van het Ministerie van Sociale Zaken, benoemd werd tot plaatsvervangend gedelegeerde bij de Gezondheidsorganisatie T.N.O. onder gelijktijdige ontheffing van de heer Ph. J. van der Burg van deze functie.

In de eerste bestuursvergadering werden de heer Dr A. Polman en Prof. W. F. J. M. Krul respectievelijk gekozen tot voorzitter en ondervoorzitter.

Op 31 December 1950 was het bestuur als volgt samengesteld:

I. Gedelegeerden, tevens lid, ing. art. 6 van de statuten, jo art. 18 van de Wet	Plaatsvervangend gedelegeerde, tevens plaatsvervangend lid, ing. art. 6 van de statuten, jo art. 18 van de Wet	Benoemd op voordracht van:
Ph. J. van der Burg	P. L. de Weever	Minister van Sociale Zaken
Mr H. J. Woltjer		Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
II. Gewone leden ing. art. 7 van de statuten	Ten behoeve van de voordracht voor de benoeming der gewone leden dienen de volgende colleges en lichamen aanbevelingen in ing. art. 7 (2 en 3) van de statuten	Datum van aftreden
Prof. Dr I. Boerema	Senaat Gemeente-Universiteit te Amsterdam	1-1-1954
Prof. Dr A. ten Bokkel Huinink	Senaat Rijksuniversiteit te Utrecht	1-1-1954
Dr G. C. E. Burger	Gezondheidsraad	1-1-1954
Ir Z. Th. Fetter	Koninklijk Instituut van Ingenieurs	1-1-1954
Prof. Dr J. H. Gaarenstroom	Senaat Rijksuniversiteit te Groningen	1-1-1954
Prof. W. F. J. M. Krul	Senaat Technische Hogeschool	1-1-1951
Prof. Dr G. A. Lindeboom	Senaat Vrije Universiteit te Amsterdam	1-1-1951
Prof. Dr F. H. L. van Os	Koninklijke Nederlandse Mij ter Bevordering der Pharmacie	1-1-1954
Dr J. H. Planteydt	Koninklijke Nederlandse Mij tot Bevordering der Geneeskunst	1-1-1951
Dr A. Polman	Gezondheidsraad	1-1-1954
Prof. Dr J. J. G. Prick	Senaat R.K. Universiteit te Nijmegen	1-1-1954
Prof. Dr R. Remmelts	Prophylaxefonds	1-1-1951
Prof. Dr D. J. Steenhuis	Senaat Rijksuniversiteit te Leiden	1-1-1951
J. Stork	Nederlandse Mij tot Bevordering van de Tandheelkunde	1-1-1951

III. Tijdelijke leden ing. art. 9 van de statuten	Door het bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. aanbevolen	Datum van aftreden
Dr C. Banning Dr J. J. Brutel de la Rivière Prof. Dr E. H. Vogelen- zang Prof. Dr K. C. Winkler		1-4-1956 1-4-1956 1-4-1956 1-4-1956

De datum van aftreding werd geregeld overeenkomstig het terzake bepaalde in lid 2 van artikel 8 der statuten.

Installatie van het bestuur.

Op 24 Januari 1950 werd het bestuur door de Minister van Sociale Zaken, mede namens zijn ambtgenoot van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, geïnstalleerd.

Dagelijks bestuur.

In de eerste bestuursvergadering werd het aantal leden van het dagelijks bestuur bepaald op zes.

Ingevolge het bepaalde in lid 3 van artikel 18 der statuten zijn de voorzitter en ondervoorzitter van het bestuur lid en tevens voorzitter en ondervoorzitter van het dagelijks bestuur, terwijl voorts hiervan ook lid zijn de gedelegeerden van de Minister van Sociale Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Als overige leden van het dagelijks bestuur werden gekozen de heren Dr J. M. Planteydt en Prof. Dr R. Remmelts.

In de bestuursvergadering van 7 September 1950 is besloten het aantal leden van het dagelijks bestuur uit te breiden van zes op zeven. Dr C. Banning is tot lid van het dagelijks bestuur gekozen.

Het dagelijks bestuur was per 31 December 1950 als volgt samengesteld:

Dr A. Polman, voorzitter,
 Prof. W. F. J. M. Krul, ondervoorzitter,
 Dr C. Banning,
 Ph. J. van der Burg, lid-gedelegeerde,
 Dr J. M. Planteydt,
 Prof. Dr R. Remmelts,
 Mr H. J. Woltjer, lid-gedelegeerde,
 Dra A. E. Winkel, secretaris,
 P. L. de Weever, plaatsvervangend lid-gedelegeerde.

Ten einde een vlotte werkzaamheid te bevorderen, ontving het dagelijks bestuur machtiging van het bestuur tot afhandeling van aanvragen, welke een bedrag van f 3.000,— niet te boven gaan en niet op de toekomst prejudiciëren.

Secretariaat.

Tot secretaris van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. werd Mejjuffrouw Dra A. E. Winkel benoemd, die, ten einde haar in staat te stellen dit secretariaat op zich te nemen, ontlast werd van haar werkzaamheden als secretaris van de Centrale Organisatie T.N.O. Zij bleef belast met het secretariaat van de Voedingsorganisatie T.N.O.

Vergaderingen.

Het bestuur heeft in 1950 vijfmaal vergaderd; het dagelijks bestuur kwam tienmaal bijeen.

Reglement van Orde.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 27 van de statuten heeft het bestuur een reglement van orde vastgesteld.

Regeling der geldmiddelen.

Bij de samenstelling van haar voorstel inzake het Rijkssubsidie voor de Organisatie T.N.O. voor 1950 had de Centrale Organisatie T.N.O., er rekening mede houdende, dat de Gezondheidsorganisatie T.N.O. in 1950 haar werkzaamheid zou aanvangen, hiervoor een bedrag van f 293.000,— opgebracht. Dit bedrag, waarvan rond f 250.000,— bestemd is voor onderzoekingen, is ter beschikking gesteld van de Gezondheidsorganisatie T.N.O.

WERKZAAMHEDEN EN BEVINDINGEN.

ALGEMEEN.

Artikel 3 van haar statuten schrijft voor, dat de Gezondheidsorganisatie T.N.O. tot taak heeft te bevorderen, dat het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek op de doelmatigste wijze dienstbaar wordt gemaakt aan de volksgezondheid.

Artikel 4 geeft in het eerste lid een omschrijving op welke wijze zij deze taak kan vervullen, te weten door:

- a. de hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur desgevraagd of eigener beweging van advies te dienen;
- b. de eenheid in de bemoeiingen van het Rijk benevens de algemene samenwerking te bevorderen;
- c. werkzaamheden te verrichten, welke haar bij wet, algemene maatregel van bestuur of op andere wijze van Regeringswege worden opgedragen;
- d. vraagstukken te bestuderen of te doen bestuderen;
- e. bijzondere personen of lichamen voor te lichten;
- f. instellingen te beheren, instellingen op te richten en te beheren, medewerking te verlenen aan het oprichten van of deel te nemen in zelfstandige instellingen, zelfstandige of op haar gebied werkzame personen te steunen en aan zodanige instellingen of personen opdrachten tot onderzoekingen te geven en daaromtrent eventueel reglementen vast te stellen en in het algemeen het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek op het gebied van de volksgezondheid en de toepassing daarvan door alle geoorloofde en wettige middelen te bevorderen en te steunen.

Uit het bovenstaande blijkt al, dat ten aanzien van het werkterrein van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. in het bijzonder twee grote gebieden vallen te onderscheiden, i.c. het zelf entameren van onderzoekingen en het steun verlenen aan onderzoekingen van anderen. Hierbij zal de Gezondheidsorganisatie T.N.O. het streven naar coördinatie, waar mogelijk, niet uit het oog mogen verliezen.

In de eerste maanden na de aanvang der werkzaamheden lag het accent op het beoordelen welke onderzoekingen van anderen in aanmerking kwamen voor steunverlening.

Bij de aanvang der werkzaamheden droeg de Centrale Organisatie T.N.O. al dadelijk aan de Gezondheidsorganisatie T.N.O. over een aantal bij haar binnengekomen aanvragen om steun, liggende op het gebied van de volksgezondheid. Met uitzondering van een aanvraag voor steun in verband met het meningitisonderzoek, had de Centrale Organisatie T.N.O. deze aanvragen niet in behandeling kunnen nemen door het ontbreken van een deskundig orgaan. Al spoedig ontving de Gezondheidsorganisatie T.N.O. zelve ook rechtstreeks aanvragen.

Nader wordt teruggekomen over welke onderwerpen deze aanvragen handelden. Al gauw kwamen bij de behandeling van deze aanvragen een aantal richtpunten naar voren welke houvast bieden. Enkele daarvan worden hierbij gereleveerd.

- a. Als regel zal geen subsidie verleend worden voor uitgaven, welke geacht moeten worden begrepen te zijn in de normale kosten van de instelling, die de aanvraag heeft ingediend.
- b. Bij het verstrekken van subsidies ten behoeve van onderzoeken door hoogleraren en hun medewerkers, dient er voor gewaakt te worden, dat deze subsidiëring niet het gevolg heeft, dat het normale budget voor wetenschappelijk werk, dat elk laboratorium behoort te hebben, hierdoor in „ongunstige zin” beïnvloed wordt; T.N.O.-subsidies mogen geen verkapte bijdragen worden voor de normale taak der universiteitsklinieken en -laboratoria.
- c. Wanneer op bepaalde gebieden fondsen bestaan ter ondersteuning van bepaalde onderzoeken, dienen aanvragen op dat gebied in de eerste plaats gericht te worden aan dat speciale fonds. In deze gevallen heeft de Gezondheidsorganisatie T.N.O. geen andere dan hoogstens een aanvullende functie, wanneer bijvoorbeeld de aanvraag de draagkracht van het fonds te boven zou gaan of wanneer de aanvraag een wijdere strekking heeft dan het gebied, dat door het fonds wordt bestreken. Voor zover dit nog niet geschied is, zal getracht worden contact met deze fondsen te verkrijgen.
- d. Met betrekking tot aanvragen voor onderzoek onder geheimhouding van onbekende geneesmiddelen van eigen vinding door particulieren kan geen principieel afwijzende houding worden aangenomen, doch elk geval zal afzonderlijk moeten worden beoordeeld, waarvoor advies zal worden ingewonnen bij het bestuur van het Rijksinstituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek, hetwelk zich tot geheimhouding verplicht en haar mening omtrent het zich voordoend geval kenbaar maakt zonder de haar toevertrouwde „geheime” mededelingen over te brengen.

Het spreekt wel van zelf, dat de Gezondheidsorganisatie T.N.O. in het algemeen geen subsidie à fonds perdu verstrekt; zij stelt in de meeste gevallen daarbij voorwaarden, welke hierop neerkomen, dat zij op de hoogte blijft van de gang van zaken en inzicht verkrijgt in de besteding van het subsidie.

Onder de door de Centrale Organisatie T.N.O. overgedragen vraagstukken bevonden zich ook enkele, voorgelegd door de Minister van Sociale Zaken, terwijl deze Minister al dadelijk na de instelling zich tot het bestuur richtte met nog meer vragen. Ook hierop wordt nader teruggekomen.

Nadat de Gezondheidsorganisatie T.N.O. zich door dit werk had heengeworsteld of althans de weg had gevonden om op de voorgelegde vraagstukken het antwoord te trachten te vinden, had zij gelegenheid zich te beraden op welke wijze zij eigen initiatief kon ontwikkelen ten aanzien van hetgeen nodig is voor bevordering van het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek ten bate van de volksgezondheid. Zij heeft zich georiënteerd omtrent een aantal onderwerpen, waarvan nader onderzoek onder haar auspiciën nodig lijkt; zij heeft ten aanzien van enkele onderwerpen al reeds een beslissing kunnen nemen, terwijl over andere nog overleg gaande is. Hierop wordt uitvoeriger teruggekomen.

CONTACT MET ANDERE INSTELLINGEN.

Bij dit alles deed zich de behoefte aan contact met andere instellingen van den beginne af aan gevoelen, in het bijzonder met de Nederlandse Organisatie voor zuiver wetenschappelijk onderzoek. Juist op het gebied van de geneeskunde is de grens tussen zuiver wetenschappelijk en toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek uiterst moeilijk te trekken. Kan op goede gronden de stelling worden verdedigd, dat de geneeskunde toegepaste wetenschap is in deze zin, dat alle onderzoekingen op dit gebied ten doel hebben te leiden tot praktische resultaten en uiteindelijk gericht zijn daarop, aan de andere kant moet in acht worden genomen, dat de afstand daartussen dermate wijd kan zijn, dat het accent van de toepassing zwak wordt of zelfs voor de naaste toekomst ontbreekt. Zo bezien heeft Z.W.O. zeker een taak op medisch gebied. Een goede samenwerking tussen de Gezondheidsorganisatie T.N.O. en Z.W.O. is bezig te groeien, van beide zijden bestaat grote bereidheid daartoe. Overleg is gaande omtrent de meest efficiënte wijze, waarop te werk gegaan kan worden in die gevallen, welke voor gezamenlijke subsidiëring door de Gezondheidsorganisatie T.N.O. en Z.W.O. in aanmerking komen. De Gezondheidsorganisatie T.N.O. heeft terzake voorstellen ingediend.

Ten einde het overleg omtrent vraagstukken, welke beide organisaties raken, te vergemakkelijken, is overgegaan tot instelling van

een Medische Contact-Commissie T.N.O.—Z.W.O. In deze commissie hebben zitting voor Z.W.O. Dr J. H. Bannier, Prof. Dr J. de Haan en Prof. Dr A. Ch. Ruys en voor de Gezondheidsorganisatie T.N.O. de voorzitter Dr A. Polman, Dr C. Banning en Prof. Dr R. Remmelts.

Behalve met Z.W.O. wordt zoveel mogelijk contact met andere instellingen gehouden. Zo is de voorzitter van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. ambtshalve lid van de Gezondheidsraad, plaatsvervangend lid van het Praeventiefonds en lid van de Commissie van Advies inzake Technische Hulp ter voorlichting van de hier te lande gestichte Commissie voor Internationale Technische Hulp in verband met de door Nederland toegezegde bijdrage in het plan van de Verenigde Naties voor internationale technische hulp. Voorts nam de voorzitter van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. deel aan enige congressen de gezondheid betreffende.

Met vertegenwoordigers van de Stichting Koningin Wilhelmina-fonds, welke onder meer tot doel heeft het verlenen van financiële steun aan instellingen, organisaties of personen, die zich met het onderzoek naar de oorzaken van kanker bezighouden, en Z.W.O. zijn enige besprekingen gevoerd, onder meer ten einde een regeling te treffen aangaande aanvragen, welke alle drie instellingen raken.

OVERDRACHT VAN DE AFDELING GEZONDHEIDS- TECHNIEK T.N.O. DOOR DE CENTRALE ORGANISATIE T.N.O. AAN DE GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O.

Deze afdeling (voordien bekend als Organisatiecommissie Gezondheidstechniek T.N.O.) werd met ingang van 1 Juli 1950 overgedragen. Voor nadere bijzonderheden wordt verwezen naar het verslag dezer afdeling.

POSITIE VAN HET PERSONEEL, AANGESTELD VOOR ONDERZOEKINGEN, WELKE DE GEZONDHEIDSORGA- NISATIE T.N.O. ZELVE ENTAMEERT EN VOOR ONDERZOEKINGEN VAN ANDEREN, WELKE DOOR DE GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O. FINANCIËEL MOGELIJK WORDEN GEMAAKT.

Eerstbedoelde werkers zijn zonder meer werknemers in dienst van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. Het karakteristieke van hun betrekking is, dat deze beslist van tijdelijke aard is, maar dat de duur varieert in verband met de aard van het onderwerp en dat in

verband daarmede de bij de Organisatie T.N.O. gebruikelijke voorwaarden niet zonder meer van toepassing kunnen zijn, met name wat betreft opnemng in het Pensioenfonds T.N.O. Voorzieningen terzake zijn evenwel nodig; in het algemeen gaat het hier om ervaren dus oudere krachten, die niet aan het begin van een loopbaan staan. Overleg is gaande met de Stichting Centraal Pensioenfonds T.N.O. om te trachten tot een bevredigende oplossing te komen.

Anders is de positie van de werknemers, die te werk worden gesteld in verband met onderzoeken van anderen. Deze werkers, die een werkgever moeten hebben in de zin der sociale en fiscale wetten, zijn in twee groepen te verdelen. In de eerste plaats de werkers, waarvoor degene, aan wie het subsidie wordt verleend, als werkgever optreedt en in de tweede plaats de werkers, waarvoor de Gezondheidsorganisatie T.N.O. incidenteel als werkgever optreedt. Dit geschiedt in die gevallen, waarin het subsidie wordt verleend aan een op zich zelf staand persoon, die moeilijk al hetgeen nodig is ingevolge de sociale en fiscale wetten kan verrichten. Verdere verplichtingen neemt de Gezondheidsorganisatie T.N.O. echter niet op zich voor de hierbedoelde categorie werkers.

DOOR DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN AANHANGIG GEMAAKTE VRAAGSTUKKEN.

1. **Onderzoek verband houdende met afvalwater van sanatoria.**

Naar aanleiding van een door de Gezondheidsraad dd. 2 Februari 1950 aan de Minister van Sociale Zaken uitgebracht advies, onder meer met betrekking tot de wenselijkheid van het instellen van een nader onderzoek naar de actuele mogelijkheid van besmetting van mens en vee door afvalwater van sanatoria, welke op sloten en dergelijke lozen, heeft de Minister dit vraagstuk voorgelegd aan de Gezondheidsorganisatie T.N.O.

Na verschillende besprekingen hieromtrent, onder meer met de directeur van het Rijksinstituut voor Zuivering van Afvalwater, is een adviescommissie ingesteld ter bestudering van deze kwestie, waarvan de samenstelling als volgt is: Prof. Dr Ir C. P. Mom, voorzitter, Mej. Dr J. C. H. Broek, Dr H. R. Gerbrandy, Dr E. J. A. A. Quaedvlieg, Dr N. A. Roozendaal en J. M. van den Born. Thans wordt een aantal sanatoria, welke door hun ligging in het bijzonder in aanmerking komen voor onderzoek van het afvalwater door het Rijksinstituut voor Zuivering van Afvalwater en

voor onderzoek door de Veterinaire Inspectie naar de toestand van het vee in de nabijheid, in het onderzoek betrokken. De duur van het onderzoek wordt geschat op twee jaar; gemeend wordt, dat het onderzoek onder het normale werk van het Rijksinstituut voor Zuivering van Afvalwater en de Veterinaire Inspectie moet worden begrepen en geen extra financiële offers voor de Gezondheidsorganisatie T.N.O. zal medebrengen.

Aan de Minister van Sociale Zaken is voorlopig verslag uitgebracht, waarbij er op is gewezen, dat uiteraard geen waarborg bestaat, dat het onderzoek definitief uitsluitsel omtrent het reële besmettingsgevaar voor mens en dier van het afvalwater zal geven.

2. Onderzoek inzake fluoridering van drinkwater in verband met tandcariës.

Eveneens door de Gezondheidsraad aan de Minister van Sociale Zaken voorgelegd, heeft de Minister aan de Gezondheidsorganisatie T.N.O. verzocht zich — naar aanleiding van een door de Gezondheidsraad overgelegd rapport betreffende het vraagstuk van de fluoridering van drinkwater in verband met de bestrijding van tandcariës — met het instellen van een onderzoek terzake te belasten.

Er bestaat geen twijfel of het tegengaan van cariës moet van het grootste belang geacht worden voor de volksgezondheid. De kosten van de behandeling van door cariës aangetaste gebitten vormen een dergelijk steeds toenemend bedrag, dat de gemeenschap moet opbrengen, dat de oplossing gevonden moet worden in het voorkómen van cariës.

Ten einde na te gaan op welke wijze dit vraagstuk het beste geëntameerd kan worden, is een adviescommissie ingesteld, welke op het moment van het schrijven van dit jaarverslag als volgt is samengesteld: Prof. Dr K. C. Winkler, voorzitter, O. Backer Dirks, Prof. Dr H. Berkelbach van der Sprenkel, Prof. Dr Ir M. J. L. Dols, Prof. W. F. J. M. Krul, Prof. Dr H. M. J. Scheffer, J. Stork en Prof. Dr H. G. K. Westenbrink.

De adviescommissie heeft een ruimere opdracht ontvangen dan uit de opdracht van de Minister zou behoeven te volgen. Zij zal zich namelijk niet alleen bezighouden met de kwestie van de fluoridering van drinkwater in verband met tandcariës, doch zal trachten het bestuur van voorlichting te dienen omtrent het vraag-

stuk van onderzoek op het gebied van cariësbestrijding in het algemeen en voorstellen doen ten einde het speurwerk op dit gebied te entameren.

3. Medisch-Physische Afdeling.

De Minister van Sociale Zaken legde aan de Gezondheidsorganisatie T.N.O. in verband met een advies terzake van de Gezondheidsraad de vraag voor of deze Organisatie aanleiding en mogelijkheid aanwezig acht om de vorming van een medisch-fysisch instituut te bevorderen.

In verband met de omstandigheid, dat het vraagstuk mede ligt op het gebied van de gezondheidstechniek, is het oordeel van de Afdeling Gezondheidstechniek T.N.O. gewonnen.

In overeenstemming met het terzake ontvangen oordeel is ter voorlichting van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. omtrent de urgentie, de organisatie en de omvang en de onderwerpen van onderzoek een adviescommissie in voorbereiding.

In afwachting van nadere vormgeving aan een medisch-fysische afdeling zal de Afdeling Gezondheidstechniek T.N.O. met de werkzaamheden, welke reeds door haar op dit gebied worden verricht, voortgaan.

DOOR DE GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O. ZELVE GEËNTAMEERDE EN EVENTUEEL TE ENTAMEREN ONDERZOEKINGEN.

Zoals reeds vermeld, zal de Gezondheidsorganisatie T.N.O. zelve onderzoekingen entameren, welke vanuit het oogpunt van volksgezondheid nuttig en urgent geacht worden. Uiteraard moest de Gezondheidsorganisatie T.N.O. in eerste instantie zich oriënteren, welke onderwerpen als meest dringend moesten worden beschouwd.

Als zodanig werden voorshands aangenomen:

1. het kroponderzoek,
2. het onderzoek naar de oorzaken van de obstetrische sterfte,
3. het B.C.G.-vaccinatievraagstuk,
4. het asthmavraagstuk,
5. het encephalitisvraagstuk,
6. het poliomyelitisvraagstuk,
7. het vraagstuk der kaasintoxicatie.

Daarna moest in studie worden genomen op welke wijze de genoemde onderzoekingen het best kunnen worden opgezet. Voor de sub 1, 2, 3 en 4 genoemde onderwerpen werden adviescommissies ingesteld, bestaande uit deskundigen op dat gebied.

De taak dezer adviescommissies is de doelstelling zo concreet mogelijk te formuleren, aan te geven de middelen ter bereiking van deze doelstelling, dus het in principe opstellen van een werkplan en het nagaan op welke wijze dit uitgevoerd kan worden en daaromtrent voorstellen op te maken met een raming van de duur en de jaarkosten van het onderzoek. Wanneer het onderzoek is aangevangen, wordt de taak der adviescommissie die van een curatorium, dat toezicht uitoefent op de gang van zaken, richtlijnen aangeeft enz.

Wat betreft de vorderingen van de in behandeling zijnde onderwerpen kan het volgende worden medegedeeld:

1. Kroponderzoek.

De terzake ingestelde adviescommissie is thans als volgt samengesteld: Dr A. Polman, voorzitter, Dr J. J. Brutel de la Rivière, Prof. Dr H. W. Julius, Prof. W. F. J. M. Krul, Dr H. F. Minkema, Dr N. A. Roozendaal, Dr D. K. Rijkels en Prof. Dr J. J. Th. Vos. Zij heeft voorstellen ingediend, waaraan het bestuur tegen het eind van het verslagjaar zijn goedkeuring heeft gehecht, zodat begin 1951 een aanvang met het onderzoek zal worden gemaakt. De duur van het onderzoek wordt geraamd op 3 jaar.

Ter verwezenlijking van het doel van het onderzoek, namelijk het verkrijgen van een zo volledig mogelijk inzicht in de betekenis van de krop voor de volksgezondheid in Nederland, staan de volgende punten in het werkplan vermeld: betreffende de epidemiologie, het samenstellen van een zogenaamde kropkaart voor Nederland; voorts verschillende onderzoekingen betreffende de aetiologie van de krop en ten slotte een onderzoek naar de invloeden van krop op de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling.

Met het onderzoek zal worden belast Dr F. Pasma, tot nu toe schoolarts te Wolvega, die zich voor dit onderzoek zal vrij maken, terwijl hij zal worden bijgestaan door een psychologe.

2. Obstetrische sterfte.

De hiervoor ingestelde adviescommissie, bestaande uit: Dr. A. Polman, voorzitter, Prof. Dr B. S. ten Berge, Prof. Dr S. van

Creveld, Th. J. D. Erlee, Prof. Dr J. H. de Haas, Dr G. J. Kloosterman, Prof. Dr W. P. Plate, Dr S. Spijer en Dr M. Straub, heeft een werkplan opgemaakt met als doelstelling het verkrijgen van een zo volledig mogelijk inzicht in de oorzaken van de obstetrische sterfte in Nederland met het oogmerk te komen tot het toepassen van preventieve maatregelen. Aan dit werkplan, waarvan de uitvoering op 3 jaar wordt geschat, heeft het bestuur zijn goedkeuring gehecht. In het begin van het volgend jaar zal met het onderzoek, waarmede Mejuffrouw Dr J. H. Posthuma, kinderarts, is belast, een aanvang worden gemaakt.

3. **B.C.G.-vaccinatievraagstuk.**

Hiervoor is een uitgebreide adviescommissie ingesteld, waarin onder meer een aantal tuberculose-consultatiebureau-artsen zijn opgenomen. Daaruit is een kleine commissie van overleg samengesteld, waarin zitting hebben: Dr A. Polman, voorzitter, Dr W. K. Dicke, Th. J. D. Erlee, Dr H. R. Gerbrandy, Dr W. A. Griep, Prof. Dr J. H. de Haas, Dr M. R. Heynsius van den Berg.

Het cardinale punt van onderzoek zal zijn de vraag: „Wat is de betekenis op de lange duur van de B.C.G.-vaccinatie als middel in de strijd tegen de tuberculose (voornamelijk gericht op de niet-primaire tuberculose)?”

De adviescommissie heeft haar taak ten aanzien van voorstellen, op welke wijze de beantwoording kan worden verkregen, nog niet beëindigd.

4. **Onderzoek naar de aetiologie van asthma en asthmatische bronchitis.**

Zo eenvoudig het is te constateren, dat het asthma bronchiale van grote sociale betekenis is, zo moeilijk is het om inzicht te krijgen in de aetiologie, waarvan wel veel bekend is, doch die een buitengewoon gecompliceerd beeld oplevert. Elke poging, die gedaan kan worden om inzicht te krijgen in de wijze, waarop de verschillende aetiologische factoren invloed uitoefenen, kan uiteindelijk wellicht leiden tot de vorming van een basis voor de preventie.

Het bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. is dan ook van mening, dat het onderzoek valt onder de doelstelling van de organisatie. De mogelijkheden een dergelijk onderzoek aan te vatten, zijn gunstig, omdat ons land thans bijna geheel is overdekt

met een net van schoolartsen, wier medewerking zou kunnen worden ingeroepen. Het onderzoek strekt zich echter verder uit dan alleen schoolkinderen.

Ten einde de mogelijkheden voor onderzoek nader te bezien en een werkplan op te stellen is een adviescommissie ingesteld, welke als volgt is samengesteld: Dr A Polman, voorzitter, G. Z. A. Croiset van Uchelen, Dr J. Groen, Prof. Dr J. H. de Haas en Prof. Dr J. van Lookeren Campagne.

IN GANG ZIJNDE ONDERZOEKINGEN BIJ ANDEREN MET SUBSIDIE VAN DE GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O.

1. Onderzoek betreffende meningitis.

Dit onderzoek was reeds ruim een jaar met subsidie van de Centrale Organisatie T.N.O. aan de gang en de bemoeiingen hiermede zijn, zoals reeds vermeld, door haar bij het tot stand komen van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. aan deze overgedragen.

Het onderzoek, dat zich aanvankelijk richtte op het nagaan van de werking van het streptomycine op tuberculeuze meningitis, werd uitgebreid tot andere preparaten als para-aminosalicylzuur.

De Gezondheidsorganisatie T.N.O. heeft tot voortzetting van dit onderzoek besloten onder de voorwaarden, welke de Centrale Organisatie T.N.O. had gesteld en welke overeenkomen met de algemene voorwaarden van de Gezondheidsorganisatie T.N.O.

Aan het ontvangen jaarverslag over 1950 wordt het volgende ontleend:

„Met het verzamelen van de in 1948 en 1949 in Nederland behandelde patiënten werd voortgegaan.

De bestudering van de medicamenteuze en neurochirurgische therapie der tuberculeuze meningitis bij kinderen in onze kliniek werd voortgezet. In samenwerking met de neurochirurgische afdeling (Dr H. Verbiest) van de Neurologische Universiteitskliniek, met Dr H. W. Stenvers voor het neurologisch onderzoek en voor het pathologisch-anatomisch onderzoek met Dr A. de Minjer, conservator aan het Pathologisch-Anatomisch Instituut der Rijksuniversiteit, werden gegevens verkregen, die van grote waarde zijn voor een beter inzicht in de medicamenteuze en neurochirurgische beïnvloeding der ziekte. Daarbij doemen nieuwe vragen en

problemen op, waarvan de beantwoording een verdere studie nodig maakt.

Op de vergadering van de Studieclub voor Neurochirurgie (11 Maart 1950) en op de Sectie Vergadering der Medische Faculteit ter gelegenheid van de Diës der Rijksuniversiteit te Utrecht (30 Maart 1950) werd een voorlopige mededeling gedaan over de problemen bij de behandeling der tuberculeuze meningitis.

In samenwerking met de genoemde specialisten schreef Dr W. van Zeben een artikel over: „De tuberculeuze meningitis en haar behandeling” voor het boek: Kinderziekten in de Serie Aanwinsten op Diagnostisch en Therapeutisch Terrein, dat in 1951 zal verschijnen. Hierin wordt een overzicht gegeven van onze tegenwoordige inzichten in de behandeling.

Tevens publiceerde Dr A. de Minjer over een deel der pathologisch-anatomische bevindingen een artikel: „De betekenis van de pathogenese der tuberculeuze infectie voor het beloop van meningitis tuberculosa bij kinderen na behandeling met streptomycine”, (Maandblad voor Kindergeneeskunde 1950, XVIII/8, 285—322), Dr H. Verbiest over de neurochirurgische mogelijkheden: „Neurochirurgische aspecten bij de behandeling van acute en chronische meningitis”, (Maandschrift voor Kindergeneeskunde 1950, XVIII/5—6, 187—249) en Dr W. van Zeben over de diagnostische moeilijkheden: „Moeilijkheden en mogelijkheden bij de diagnostiek der tuberculeuze meningitis”, (Maandschrift voor Kindergeneeskunde 1950, XVIII/2, 45—54).

In samenwerking met Dr D. Hoogendoorn is een statistisch onderzoek naar de sterfte aan tuberculeuze meningitis en tuberculose in bewerking.

Onze ervaring toonde ons steeds duidelijker de noodzaak, dat voor de bestudering van de resultaten van de behandeling der tuberculeuze meningitis speciaal daartoe ingerichte centra nodig zijn, waar men de zich voordoende problemen met verschillende specialisten in teamverband kan bestuderen. In het buitenland (Frankrijk, België, Italië) is zulks reeds lang het geval, in ons land wees Dr Minkenhof in een lezing voor de Nederlandse Vereniging van Internisten nog onlangs op de noodzaak hiervan. Het vooral in het laatste jaar toenemend aantal aanvragen voor opname van deze patiënten in onze kliniek wijst er op, dat steeds meer artsen het belang van een gecentraliseerde behandeling en bestudering van deze ziekte inzien.

Het laat zich aanzien, dat de pogingen om de opnemingsmogelijkheden voor deze patiënten uit te breiden binnenkort tot resultaat zullen hebben, dat 2 tot 3 maal zoveel patiënten kunnen worden opgenomen. De verschillende aspecten dezer ziekte zullen dan op veel uitgebreider schaal bestudeerd kunnen worden."

2. **Onderzoek, verband houdend met de studie van A.C.T.H. en van steroïden met verwant effect, speciaal met betrekking tot rheuma.**

Van meer dan één kant ontving de Gezondheidsorganisatie T.N.O. aanvragen voor subsidie voor dit doel.

Gemeend werd, dat het onderzoek van grote betekenis is en steun van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. verdient, doch dat in de eerste plaats coördinatie tussen de groepen tot stand moest komen. Besprekingen hiertoe hebben het gewenste resultaat gehad. Thans hebben zich drie groepen gevormd, t.w. een Leidse Werkgroep bij de Rijksuniversiteit aldaar, waarin samenwerken Prof. Dr A. Querido, Dr J. Goslings en Prof. Dr S. E. de Jongh, een groep aan te duiden met Prof. Dr S. van Creveld, die zich met het onderzoek bij kinderen in de Kinderkliniek van het Binnengasthuis belast, en een groep voor onderzoekingen in het O.L. Vrouwe Gasthuis te Amsterdam.

De Leidse werkgroep was reeds bezig en ten einde de onderzoekingen daarvan niet te onderbreken werd in afwachting van nadere coördinatie aan deze werkgroep gedurende enkele maanden incidenteel subsidie verleend.

Er wordt in coördinatief verband gewerkt door de Leidse Werkgroep en de groep van Prof. Dr S. van Creveld.

In verband met de moeilijkheden, welke bij de import van de cortisone werden ondervonden, kon deze samenwerking eerst op 1 September aanvangen. De groep van Dr van der Spek zal begin 1951 aan de gang komen.

Er is ingesteld een Adviescommissie T.N.O. voor de studie van A.C.T.H. en van steroïden met verwant effect, speciaal met betrekking tot rheuma-onderzoek, afgekort Adviescommissie T.N.O. Rheuma, waarin zitting hebben: Prof. Dr J. H. Gaarenstroom, voorzitter, Prof. Dr S. van Creveld, Prof. Dr G. A. Lindeboom, Prof. Dr A. Querido en Prof. Dr S. E. de Jongh, adviserend lid.

Deze adviescommissie komt regelmatig bij elkaar en bespreekt alle zich voordoende vraagstukken. De onderzoekers zijn van elkaars werk op de hoogte.

3. Bloedgroepenvraagstuk.

De Stichting voor Bloedgroepenonderzoek, een afdeling van het Centrale Bloedtransfusie Laboratorium, houdt zich bezig met de verdere differentiatie van de bloedgroepen, in het bijzonder de Rhesusfactor, welk onderzoek van grote betekenis, ook voor de praenatale zorg, is. Aanvankelijk verleende de Gezondheidsorganisatie T.N.O. subsidie voor:

I. Onderzoek naar de betekenis van praenataal Rhesusonderzoek;

II. Onderzoek op experimenteel serologisch gebied.

Eerstgenoemd onderzoek ondervindt stagnatie, aangezien de verbouwing in het Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst, waardoor laboratoriumruimte voor dit onderzoek beschikbaar zou komen en waarvan de kosten door het Centraal Laboratorium worden gedragen, niet spoedig tot stand is te brengen.

De Nederlandse Stichting voor Bloedgroepenonderzoek heeft in verband hiermede voorgesteld het onderzoek op experimenteel serologisch gebied uit te breiden met een viertal onderzoekingen in twee centra, Amsterdam en Groningen, in nauwe samenwerking met elkaar, t.w.:

- a. onderzoek naar de betekenis van zeldzame bloedgroep-antigenen als oorzaak van bloedtransfusiereacties;
- b. bestudering van een eventueel abnormale gevoeligheid van patiënten lijdende aan lupus erythematosus diffusus voor de vorming van anti-lichamen;
- c. bestudering van de haemolytische ziekte bij pasgeboren veulens;
- d. bestudering van het ontstaan van auto-immuun anti-lichamen bij proefdieren, in verband met het ziektebeeld „verworven haemolytische icterus”.

Hiermede is ingestemd, zonder het sub I genoemd onderzoek los te laten. 1 November 1950 is met het sub II bedoelde uitgebreide onderzoek te Groningen begonnen onder leiding van Prof. Dr A. Pondman.

4. Statistische bewerking van een onderzoek bij Rotterdamse schoolkinderen betreffende het verband tussen de voedingstoestand, het sociale milieu en het intelligentie-quotiënt.

Dr J. H. Lamberts, arts te Rotterdam, heeft in 1947 een onderzoek ingesteld bij 444 Rotterdamse schoolkinderen uit 356 arbeidersgezinnen met het doel na te gaan of en zo ja, welk verband er bestaat tussen de voedingstoestand, het sociale milieu en het intelligentie-quotiënt bij deze kinderen. Het resultaat van dit onderzoek is in een voorlopig rapport neergelegd. Dit onderzoek is destijds bevorderd door de Polsc commissie, die daarbij in uitzicht stelde, dat de kosten van statistische bewerking en publicatie zouden worden gedragen door het zogenaamde Volkorenbroodfonds. De statistische verwerking van het materiaal werd verricht door de Afdeling Bewerking Waarnemingsuitkomsten T.N.O.; de kosten daarvan werden dus niet door T.N.O. gedragen.

Het onderzoek werd in 1949 voortgezet met de bedoeling na te gaan, welke de invloed is van het aanvullen van de bij het eerste onderzoek gevonden tekorten. Tevens werd een onderzoek gedaan naar de voeding en voedingstoestand van 120 andere schoolkinderen ter oriëntering op welke wijze de voedingstoestand en de voeding der kinderen zich ontwikkelt.

De verwerking van het zo verkregen omvangrijke materiaal wilde Dr Lamberts wederom aan de Afdeling Bewerking Waarnemingsuitkomsten T.N.O. opdragen. De kosten hiervan zouden circa f 3.000,— bedragen. Doordat echter de geldmiddelen van het Volkorenbroodfonds geblokkeerd zijn, is het niet zeker of de Polsc commissie haar destijds gedane belofte gestand kan doen en daar uitstellen het onderzoek een deel van zijn actualiteit zou doen verliezen, heeft de Gezondheidsorganisatie T.N.O. voldaan aan het verzoek de statistische verwerking financieel mogelijk te maken met de restrictie, dat het bedrag van maximaal f 3.000,— moet worden terugbetaald wanneer de blokkering van het Volkorenbroodfonds wordt opgeheven.

5. Onderzoek op het gebied der electroretinografie.

Dr H. E. Henkes, hoofdassistent van Dr H. J. Flieringa van de Stichting voor Ooglijders te Rotterdam, die zich speciaal met de electroretinografie bezighoudt, heeft een aanvraag om financiële steun ingediend voor technisch-fysische hulp bij de ontwikke-

ling van apparatuur, welke hij nodig heeft voor zijn electroretinografisch werk.

Op grond van de klinische betekenis van de ontwikkelde techniek, zowel voor de beoordeling der retinale functie bij troebeling der optische media als voor de beoordeling van de werking van vaatverwijdende middelen, heeft de Gezondheidsorganisatie T.N.O. het gevraagde subsidie verleend.

6. Onderzoek omtrent de werking van kamfer en een daarvan afgeleide bij hartpatiënten werkzame verbinding.

Prof. Bijlsma, hoogleraar in de pharmacologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, verzocht om steun voor een onderzoek omtrent de werking van kamfer en een daarvan afgeleide bij hartpatiënten werkzame verbinding.

Van de resultaten van dit onderzoek, hetwelk vermoedelijk 3 jaar in beslag zal nemen, wordt verwacht:

1. beter begrip omtrent de werking van kamfer en daardoor betere indicatiestelling;
2. een stof, die niet eerst behoeft te worden omgezet in het lichaam, die dus snel werkt en waarvan de werking ook niet afhankelijk is van normale oxydatiemogelijkheden in het lichaam;
3. mogelijk een object voor de Nederlandse industrie om de te vinden stof synthetisch te bereiden.

Besloten is het onderzoek financieel mogelijk te maken; 1 Juli 1950 is het onderzoek aangevangen.

7. Strabismusonderzoek.

De aanvraag om subsidie was oorspronkelijk door Prof. Dr A. Hagedoorn ingediend bij Z.W.O. en in gezamenlijk overleg tussen deze en de Gezondheidsorganisatie T.N.O. door laatstgenoemde overgenomen in verband met de aard van het onderzoek. Het gaat namelijk om een onderzoek naar het binoculair zien en naar de problemen, welke een rol spelen bij het ontstaan en behandelen van het scheelzien. Doel is een methode te vinden om te trachten bij kleine kinderen de ontwikkeling van scheelzien te voorkomen. Prof. Hagedoorn heeft toen een plan opgemaakt om de oorzaken van diverse vormen van scheelzien nader te bezien.

De Gezondheidsorganisatie T.N.O. heeft eerst voor een twee-

tal onderdelen een bescheiden bedrag verleend wegens de urgentie hiervan, te weten:

- a. voor een studiereis van 6 weken naar Engeland van één der medewerkers;
- b. voor het bouwen en optisch uitrusten van een nieuw toestel ter vervanging van het geïmproviseerde proefapparaat.

Nadien is subsidie verleend voor de tijd van één jaar voor het strabismusonderzoek, dat ook vanwege de Gemeente Amsterdam zoveel mogelijk wordt gesteund.

Te zelfde tijd met deze aanvraag werd door Z.W.O. een aanvraag voor steun voor dezelfde soort onderzoekingen door een andere hoogleeraar aan de Gezondheidsorganisatie T.N.O. voorgelegd. Aangezien het hier een duplicering betreft, waarvan vanuit het standpunt van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. geen behoefte bestond en Prof. Hagedoorn reeds een aanvang met het onderzoek had gemaakt, heeft het bestuur op de tweede aanvraag afwijzend moeten beschikken.

8. **Onderzoek betreffende Rickettsiaziekten.**

Voor onderzoekingen, deze ziekten betreffende, werd in 1948 en 1949 subsidie verleend door Z.W.O. aan het Indisch Instituut. Bij bespreking in de Medische Contact-Commissie T.N.O.—Z.W.O. werd geconcludeerd, dat deze onderzoekingen het karakter droegen van toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek en werd de subsidie-aanvraag voor 1950 overgedragen aan de Gezondheidsorganisatie T.N.O. Het bestuur besloot tot voortzetting van deze subsidie.

Een aanvraag voor subsidie voor onderzoekingen inzake toxoplasmosis en leptospirae bleef voorshands nog in behandeling bij Z.W.O., aangezien deze onderzoekingen nog niet het toegepast-natuurwetenschappelijk stadium hadden bereikt.

De Rickettsiaziekten, waarvoor subsidie verleend is, betreffen in de eerste plaats scrubtyphus. Hoewel deze ziekte meer in tropische landen voorkomt, worden ook in Nederland gevallen geconstateerd. Voorts is Q-koorts in het onderzoek betrokken in verband met de omstandigheid, dat inzicht in deze ziekte ook voor Nederland van betekenis is en door een vergelijkend onderzoek tussen verschillende Rickettsioses het werk beter te kunnen controleren.

Aan het jaarverslag over 1950 van het Indisch Instituut wordt het volgende ontleend:

„Q - koorts.

Wekelijks werden 35 eieren bebroed, waarvan alle bevruchte en levende werden ingespoten met aan *Coxiella burneti* rijke dooierzakken. Hieruit geogste dooierzakken werden gecontroleerd op eventuele bacteriële infectie en van elke dooierzak werd microscopisch een schatting gemaakt naar de mate van groei der Rickettsiën. Over het algemeen kwamen weinig bacteriële infecties voor; de groei der Rickettsiën was sterk wisselend van vrijwel geen Rickettsiën per microscopisch preparaat tot een rijkdom van enkele duizenden per gezichtsveld. Alle dooierzakken werden ingevroren bij -70° C met de bedoeling hieruit antigenen voor de complementbindingsreactie te bereiden. Dat geschiedde volgens een werkwijze van het Instituut Pasteur te Parijs, welke methode vergeleken bij vele Amerikaanse technieken de aangewezen leek, gezien de eenvoudige procedure met de in het laboratorium aanwezige hulpmiddelen. Naast 9 antigenen, gemaakt uit dooierzakken van niet geënte, 12 tot 14 dagen bebroede eieren (voor normaal antigeen) werden 8 antigenen voor de complementbindingsreactie bereid uit minder of meer rijke dooierzakken, terwijl de methodiek slechts gering werd gewijzigd. Tevens werden enkele antigenen voor Rickettsiën-agglutinatieproeven bereid. Het laboratorium beschikte over enkele ampullen Amerikaans antigeen en over enkele uit Zwitserland (Dr Gsell, St Gallen) en Parijs ontvangen positieve Q-feversera. De titers, verkregen met de door ons bereide antigenen, bleven tot heden ver achter die met het Amerikaans antigeen bepaalde waren. Eenmaal per week werd de complementbindingsreactie uitgevoerd of wel om het antigeen uit te titreren of wel om met Amerikaans antigeen sera van op Q-fever verdachte personen te onderzoeken. Na terugkomst van Prof. Wolff in October van een studiereis naar verschillende laboratoria in U.S.A., waar over Q-koorts gewerkt wordt, kon met diens ervaringen rekening gehouden worden en werd een aantal moeilijkheden overwonnen.

Ten einde over een grotere hoeveelheid positief contrôleserum te kunnen beschikken, werd een drietal konijnen intracutaan met aan Rickettsiën rijke dooierzakken ingespoten eveneens volgens een techniek van het Instituut Pasteur te Parijs.

Met wekelijkse intervallen werd bloed afgenomen. Alle drie konijnen bleken anti-complementair te zijn evenals enkele andere sera, die als contrôle moesten dienst doen.

Vanaf Juni werden van een aantal acute patiënten bloedmonsters ontvangen. In totaal zijn 204 reacties met mensensera verricht, gedeeltelijk met sera van patiënten waarbij door Dr Dekking een onderzoek op psittacosis verricht was, gedeeltelijk van patiënten uit de afdeling voor besmettelijke ziekten van het Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam (Dr Minkenhof) en een aantal patiënten van elders. Aanvankelijk werd het bloed bij muizen ingespoten, van welke dieren na ongeveer een week de milt werd weggenomen; deze werd ingespoten in eieren en, indien beschikbaar, in caviae. In Juli konden weer caviae worden gekocht na een grote schaarste vóór die tijd, zodat patiëntenmateriaal direct in caviae gespoten kon worden.

Al deze reacties hadden een negatief resultaat.

S c r u b t y p h u s.

Het laboratorium beschikt nog altijd slechts over drie stammen van *Rickettsia orientalis*, uit Indonesië ontvangen, welke stammen worden aangehouden door geregelde doorentingen in muizen (in duplo passages). Van alle drie stammen werden op konijnen volgens een methode van het Instituut Pasteur te Parijs antisera bereid. Door middel van neutralisatieproeven op muizen, ingezet met de verschillende stammen en de verschillende sera, bleek:

1. dat de neutraliserende werking der konijnensera vrijwel nihil was, zowel met de heterologe als met de homologe stammen;
2. dat de titers der stammen laag waren, vergeleken bij andere bekende stammen.

Gepoogd werd de stammen, geëmulgeerd in taptemelk bij -70° C te bewaren; de titers verminderden hierdoor aanmerkelijk. De titer van de stam Medan was in verse toestand uit muizenhersenen hoger dan $1/640$; geëmulgeerd nam de titer in drie maanden af tot ongeveer $1/20$.

Om over een grote hoeveelheid *Rickettsiënrijke* emulsie te beschikken, moest dus steeds een aantal verse hersenen worden verwerkt. Gezien de lage titers der stammen werd vergeleken of mogelijk de verdunningsvloeistof hierbij een rol speelde. Gewoonlijk worden de emulsies in physiologische zoutsolutie gemaakt; deze oplossing blijkt voor sommige virussoorten en verwante organismen een schadelijke invloed op het virus te hebben. Met de *Rickettsia orientalis* echter bleken de titers met zoutsolutie, bouillon en taptemelk even hoog te liggen.

Het is niet gelukt de drie stammen direct uit muizenhersenen in dooierzak van bebroede eieren te doen aanslaan, evenmin na enkele dooierzakpassages. Daar de behoefte aan dooierzakken met *Rickettsia burneti* urgenter was, werden voorlopig andere ei-entingen (allantois) met *Rickettsia orientalis* nog achterwege gelaten. De drie stammen hebben regelmatig voor witte muizen dezelfde virulentie behouden."

9. Onderzoekingen inzake ontstekingsprocessen van de bronchusboom.

Deze onderzoekingen, betreffende de pathogenese en de bestrijding van acute en chronische ontstekingsprocessen en de bronchusboom (inclusief bronchiëctasieën) aan de Universiteitskliniek van Prof. Dr J. Mulder te Leiden, werden aanvankelijk door Z.W.O. gesubsidieerd.

Na bespreking in de Medische Contact-Commissie T.N.O.—Z.W.O. en na een nader antvangen toelichting van Prof. Mulder was het bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. met Z.W.O. van mening, dat deze onderzoekingen het stadium van toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek hadden bereikt. Besloten is het door Z.W.O. verleende subsidie voor 1950 van haar over te nemen in deze zin, dat het bedrag werd overgemaakt aan Z.W.O., die de verantwoordelijkheid over de besteding in 1950 blijft dragen.

Voor 1951 zal de Gezondheidsorganisatie T.N.O., indien tot voortzetting wordt besloten, rechtstreeks aan Prof. Mulder subsidie verlenen.

Aan het van Z.W.O. ontvangen jaarverslag over 1950 betreffende dit onderzoek wordt het volgende ontleend:

„De onderzoekingen betreffende de bestrijding van acute en chronische ontstekingsprocessen van de bronchusboom werden in het jaar 1950 voortgezet. De onderzoekingen ten aanzien van de toepassing van de gecombineerde behandeling met penicilline en streptomycine van het acute en chronische *Haemophilus*-infect van de bronchusboom werden medio 1950 afgesloten. Ongeveer te zelfder tijd werd een studie gemaakt van de invloed van chlooramphenicol op het *Haemophilus*-infect in de bronchusboom. Het bleek, dat *Haemophilus influenzae* en de respiratoire stammen uit deze groep zeer gevoelig zijn voor chlooramphenicol, merendeels zelfs gevoelig voor een $\frac{1}{2}$ tot 1 ml voedingsbodem. Een vijftal stammen werd overgeplant op chlooramphenicolhoudende voedings-

bodems met stijgende concentratie om na te gaan in welke tijd de stammen resistent zouden kunnen worden. Het bleek bij dit onderzoek, dat de resistentiestijging slechts zeer langzaam verschijnt, in tegenstelling met die bij het gebruik van streptomycine en penicilline. Daar tevens bij het onderzoek bleek, dat chlooramphenicol in meetbare hoeveelheden in het sputum te voorschijn kwam bij het ingeven van 2 gram gedurende 24 uur bij volwassenen, werd het middel bij een 16-tal patiënten met een acuut en chronisch Haemophilus-infectie in de bronchusboom beproefd met een voorlopig zeer gunstig resultaat. Een snelle sterilisatie van het sputum werd verkregen met een sterke vermindering tot verdwijnen er van. De voorlopige indruk is echter, dat rechutes met een chlooramphenicolbehandeling eerder optreden dan met een behandeling door penicilline en streptomycine. Tevens werd een zestal patiënten behandeld met het terramycine, een nieuw anti-bioticum, dat in 1950 ten tonele verscheen en dat een aureomycine-achtige werking heeft. Ook hiermede waren de resultaten bij de bestrijding van Haemophilus-infecties in de bronchusboom zeer gunstig. Omstreeks December 1950 werd beschikt over een totaal van 128 nauwkeurig geanalyseerde gevallen van acute en chronische bronchitis, veroorzaakt door Haemophilus influenzae en behandeld met antibiotica. Een uitvoerige analyse van deze gevallen zal weldra in druk verschijnen in een dissertatie van Mej. M. C. van der Plas in samenwerking met Prof. Dr J. Mulder."

10. Onderzoek verband houdende met thrombose en embolie.

Aan Prof. Dr I. Boerema is subsidie verleend, ingaande 1 September 1950 ten einde een onderzoek, verband houdende met thrombose en embolie, te bespoedigen.

De bedoeling is door middel van een heparine-tolerantiecurve de thrombosegevoeligheid te bepalen bij patiënten, die gevaar lopen thrombose te krijgen, hetzij spontaan, hetzij postoperatief, welke methode van praktische betekenis kan zijn en in vele gevallen een langduriger verblijf in een ziekenhuis zal kunnen voorkomen.

11. Onderzoek inzake het continue drempelaudiogram.

Door Z.W.O. werd aan Dr H. A. E. van Dishoeck voor het jaar 1950 subsidie verleend voor dit onderzoek. Met dezelfde motivering en op dezelfde wijze als onder No 9 vermeld, heeft de Gezondheidsorganisatie T.N.O. dit subsidie voor 1950 van Z.W.O. overgenomen.

Doel van het onderzoek is te komen tot een werkmethode, waarbij op zeer snelle wijze van patiënten en andere in aanmerking komende personen (b.v. in lawaai werkende arbeiders e.d.) een audiogram gemaakt kan worden. Er wordt gewerkt aan een audiometer, waarbij ook rekening zal worden gehouden met de mogelijkheid van regressiebepaling. Verder zullen de conclusies uit het drempelaudiogram getoetst worden aan de spraakverstaanbaarheid en zullen allerlei proefnemingen worden voortgezet om tot praktische resultaten te komen.

12. **Onderzoek naar de pharmacologische waardebepalingen van plantaardige laxantia.**

Voor dit onderzoek, dat 15 October is aangevangen, werd aan Prof. Dr J. H. Gaarenstroom en Prof. Dr F. H. L. van Os gezamenlijk subsidie verleend, respectievelijk toegezegd, voor de tijd van twee jaar.

Getracht zal worden een bepalingsmethode te vinden, welke van praktische toepassing is; het is van groot belang over een goede waardebepaling van deze geneesmiddelen te beschikken, een chemische waardebepaling volgens de tegenwoordige methode is nutteloos.

13. **Onderzoekingen op het gebied van vibratiezintuig in het Instituut voor Doofstommen te St Michielsgestel.**

Voor het speurwerk op het gebied van doofstommen heeft het Instituut voor Doofstommen te St Michielsgestel zich de laatste jaren belangrijke financiële offers getroost met goede wetenschappelijke resultaten, welke voornamelijk liggen op het gebied van het vibratiezintuig, dat als vicariërend gehoororgaan blijkt te kunnen functionneren binnen zekere grenzen. Verder blijkt er partiële doofheid te bestaan, die bij nauwkeurig wetenschappelijk onderzoek de mogelijkheid moet bevatten de doofstommen tot een geheel ander mensentype te maken.

Ten einde de proefnemingen te kunnen voortzetten, zijn nog meer offers nodig, welke de draagkracht van het instituut te boven gaan. Het instituut blijft bereid zelf voor de helft in deze kosten bij te dragen.

Aan Z.W.O. werd verzocht voor 1950 in de andere helft te voorzien. Bij besprekingen in de Medische Contact-Commissie T.N.O.—Z.W.O. en in het bestuur van de Gezondheidsorganisatie

T.N.O. werd geconcludeerd, dat naast het zuiver wetenschappelijk karakter van de onderzoeken ook reeds het stadium van toepassing bereikt is. Overeengekomen werd, dat de Gezondheidsorganisatie T.N.O. en Z.W.O. gezamenlijk in de helft van het benodigde bedrag zullen bijdragen. Voor dit jaar werd het subsidie van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. verleend via Z.W.O. op dezelfde wijze als onder 9 vermeld.

14. **Onderzoek betreffende serologische reacties bij reumatische ziekten.**

Door Mevrouw van Lochem—Langereis zijn sedert 1947 onderzoeken op dit gebied verricht in het Laboratorium voor de Gezondheidsleer te Amsterdam onder leiding van Prof. Dr A. Ch. Ruys, bestaande uit de anti-streptolysinebepaling, agglutinatie met levende en gedode streptococci en een reactie met gesensibiliseerde schapen-erythrocyten (de zgn. Rose test), waarvan de resultaten in een proefschrift zijn verwerkt. De toepassing van deze vier serologische reacties tezamen is enerzijds wellicht een waardevol hulpmiddel bij de diagnostiek van reumatische ziekten, anderzijds van betekenis in verband met een mogelijke aetiologische rol van de streptococcus haemolyticus bij acuut reuma en reumatoid arthritis, zodat continuering gewenst geacht wordt.

Aangezien dit onderzoek niet als een universitair studie-object voortgezet kan worden, is besloten hiervoor per 15 September 1950 subsidie te verlenen voor de tijd van één jaar, waarna de methode van onderzoek vermoedelijk ontwikkeld zal zijn tot een routine-onderzoek en kan worden overgedragen aan het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid.

AANVRAGEN OM STEUN.

1. **Onderzoek naar een indicatie voor de zgn. korte psychotherapie met milieubehandeling.**

De Haagse Vereniging ter Bevordering van Consultatie-Bureaux voor Moeilijke Kinderen heeft belangrijk materiaal verzameld in de 18 jaren, dat zij werkt. Het wordt van belang geacht thans aan de hand van het beschikbare materiaal na te gaan of de indicatie, gesteld voor de behandelingsmethode, juist is. Dit onderzoek, hetwelk door de staf van het Medisch Paedagogisch Bureau onder leiding van de kinderpsychiater A. F. W. van Meurs zal worden gedaan, zal vermoedelijk 3 jaar vergen, waarvan de eerste twee

jaar katamnestiche gegevens van tenminste 600 gevallen zullen worden onderzocht, waarna nog een jaar voor het bewerken van het verkregen materiaal nodig zal zijn.

Ten einde dit onderzoek mogelijk te maken, is een subsidie verleend voor de tijd van 3 jaar. Over de datum van aanvang wordt nog overlegd.

2. **Onderzoek naar een chemotherapeuticum respectievelijk chemoprophylacticum tegen poliomyelitis en eventuele andere virusziekten.**

De eerste onderzoeken hieromtrent bij het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde onder leiding van Prof. Dr J. D. Verlinde stammen van 1949 en de resultaten geven de verwachting, dat bij voortzetting van de onderzoeken een chemotherapeuticum respectievelijk chemoprophylacticum tegen poliomyelitis en eventueel andere virusziekten gevonden zal worden.

Tot nu toe heeft het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde alle kosten op zich genomen, hetgeen het niet meer kan doen, zodat het voor een gedeelte om subsidie heeft verzocht. Hiermede heeft het bestuur der Gezondheidsorganisatie T.N.O. ingestemd.

3. **Onderzoeken op leverbiopsisch gebied.**

Reeds geruime tijd wordt op de kliniek van Prof. Dr J. Mulder te Leiden door Dr A. J. Ch. Haex de leverbiopsie, gecombineerd met histologisch onderzoek van het verkregen preparaat, toegepast bij de bestudering van pathologische toestanden, die gepaard gaan met histologische veranderingen in de lever. Onder meer wordt hiervan gebruik gemaakt bij de tuberculose.

De bedoeling is thans het door leverbiopsie verkregen materiaal ook te benutten voor microbiochemisch onderzoek, waarbij in de eerste plaats gedacht wordt aan activiteitsbepalingen van leverenzymen, van welk onderzoek belangrijke resultaten verwacht worden. Ten einde dit mogelijk te maken, heeft het bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. besloten een subsidie te verlenen.

4. **Op te richten Kunstmatige Nier Centrum te Leiden.**

Tijdens de laatste oorlog slaagde Dr W. J. Kolff, indertijd internist aan het Stads-Ziekenhuis te Kampen, er in een kunstmatige nier te bouwen, waarmede patiënten met bepaalde ernstige nierziekten over een gevaarlijke crisis konden worden heen gehol-

pen, totdat de natuurlijke nierfunctie hersteld was. In de loop der jaren heeft Dr Kolff hiermede internationale bekendheid verworven.

Begin 1950 is Dr Kolff echter voor enige jaren naar Amerika vertrokken. Voortzetting van de nierkliniek in Kampen was niet mogelijk; Prof. Dr J. Mulder te Leiden bleek bereid ruimte hiervoor in zijn afdeling te Leiden vrij te maken. Echter was financiële steun van andere zijde nodig om een onderzoeker met het werk te belasten. Het bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. oordeelde voortzetting van de onderzoekingen van zodanig belang, dat het besloot dit door verlening van een subsidie mogelijk te maken.

De onderzoeker, die zich aanvankelijk hiermede zou belasten, heeft zich teruggetrokken. Prof. Mulder was eind van dit verslagjaar in onderhandeling met een andere onderzoeker.

ONDERZOEKINGEN, WAARVOOR STEUN AAN DE GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O. GEVRAAGD WERD, WAARAAN ECHTER GEEN GEVOLG KON WORDEN GEGEVEN.

1. Aanvraag, daterende van Januari 1947, voor steun ter besturing van de chemotherapie van de tuberculose.

Deze aanvraag, aanvankelijk ingediend bij de Centrale Organisatie T.N.O., verkeerde bij behandeling in de Gezondheidsorganisatie T.N.O. niet meer in een experimenteel stadium, zodat hierop niet kon worden ingegaan.

2. Aanvraag, eveneens daterende van 1947, tot subsidiëring voor het oprichten van een afdeling voor proefondervindelijke ziektekunde.

Bij de behandeling door de Gezondheidsorganisatie T.N.O. bleek, dat inmiddels reeds door Z.W.O. subsidie was verleend.

3. Aanvraag voor financiële steun ten behoeve van een onderzoek naar in urine en bloed uitgescheiden steroidhormonen.
4. Aanvraag inzake onderzoekingen op het gebied, verband houdende met de hartziekteleer.
5. Aanvraag betreffende een onderzoek of hyperglycaemie oorzaak kan zijn van vroegtijdig optredende arteriosclerose.

Deze drie onderzoekingen lagen nog op het gebied van het zuiver wetenschappelijk onderzoek, zodat de betreffende aanvragen aan Z.W.O. zijn doorgezonden.

6. Aanvraag om steun voor het aanschaffen van een Röntgen-apparaat voor het maken van angiocardiografische seriefoto's voor een ziekenhuis.
Hierop werd afwijzend beschikt, aangezien het betreft een apparaat, dat in wezen behoort tot de normale uitrusting van een hartcentrum.
7. Aanvraag betreffende steunverlening ten behoeve van een proefschrift door een bij een Rijksinstelling werkzame onderzoeker.

Op deze aanvraag werd eveneens afwijzend beschikt. In principe kan de Gezondheidsorganisatie T.N.O. niet overgaan tot het verlenen van steun voor het uitgeven van dissertaties, aangezien de beoordeling van proefschriften niet op haar weg ligt.

8. Aanvraag om steun voor een onderzoek verband houdend met het wezen en de oorzaken der epilepsie.
Aangezien het hier betrof een verzoek om steun voor aanschaf van instrumenten, welke typisch tot een normale uitrusting van een inrichting voor epilepsie behoren, werd op de aanvraag afwijzend beschikt.
9. Aanvraag voor subsidie ten behoeve van het subtiline-onderzoek.

Geadviseerd is zich in eerste instantie te wenden tot het Nederlandse Rode Kruis, hetwelk een belangrijke gift heeft ontvangen ter besteding aan een beperkt aantal medische projecten, waarbij spuurwerk bij voorbaat niet is uitgesloten.

OVERIGE WERKZAAMHEDEN.

Registratie van medische gegevens.

De heer J. Leutscher, assistent van Prof. Dr I. Boerema op de Chirurgische Kliniek van het Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, vestigde de aandacht op het vraagstuk op welke wijze een uniforme registratie van medische gegevens zou kunnen worden verkregen. Het bleek, dat in 1948 onder leiding van de Geneeskundige Hoofdinspecteur, Dr C. Banning, besprekingen zijn gehouden met hetzelfde doel, welke hebben geleid tot het instellen van een commissie, welke een werkplan zou opstellen. In verband met de gecompliceerdheid van het onderwerp is toen een verdeling

van arbeid gemaakt en zijn subcommissies voor de verschillende facetten van het vraagstuk ingesteld. Als basis zou dienen de internationale lijst van ziekten, letsels en doodsoorzaken. Op voorstel van de World Health Organization is namelijk door de meeste landen een tractaat getekend, zich voor de internationale uitwisseling van medische gegevens te houden aan deze lijst. Om deze lijst dienstbaar te maken aan het werk der subcommissies moesten eerst een Nederlandse vertaling en nadere studies worden gemaakt. De resultaten van het werk der subcommissies zijn op één uitzondering na nog niet bekend. Het werk dezer subcommissies vindt nog voortgang.

Op 14 December jl. hield de Gezondheidsorganisatie T.N.O. een algemene oriënterende bespreking als voortzetting van het zojuist genoemde initiatief van Dr Banning. Thans wordt nagegaan op welke wijze voortgang kan worden bereikt.

Voorts hield de Gezondheidsorganisatie T.N.O. zich bezig met talrijke incidenteel aan haar voorgelegde vragen van geen groot belang.

MEDEDELINGEN MET BETREKKING TOT INSTELLINGEN, RESSORTERENDE ONDER DE GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O.

AFDELING GEZONDHEIDSTECHNIEK T.N.O.

Algemeen.

De Centrale Organisatie T.N.O. heeft haar bemoeiingen op het gebied van de gezondheidstechniek en daarmee ook de werkzaamheden van de door haar in 1941 ingestelde Organisatiecommissie Gezondheidstechniek T.N.O. met ingang van 1 Juli 1950 aan de Gezondheidsorganisatie T.N.O. overgedragen. In verband met de wijze waarop deze werkzaamheden als één geheel tot ontwikkeling zijn gekomen en het speciaal technisch karakter daarvan, werd gemeend, dat deze eenheid gehandhaafd diende te blijven in de vorm van een Afdeling Gezondheidstechniek T.N.O. van de Gezondheidsorganisatie T.N.O., ingesteld met een, onder het gezag en toezicht van het bestuur der Gezondheidsorganisatie T.N.O. staand, eigen bestuur, waarin deskundigen op de verschillende gebieden zitting hebben, terwijl ook het medisch element vertegenwoordigd is. Het bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. benoemt de voorzitter, die lid van het bestuur der Gezondheidsorganisatie T.N.O. moet zijn.

Voorts is nog verband gelegd met de Gezondheidsorganisatie T.N.O., doordat de voorzitter daarvan het recht heeft de vergaderingen van het bestuur van de afdeling bij te wonen, terwijl de secretaris van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. tevens secretaris van de afdeling is.

Het bestuur van de afdeling is als volgt samengesteld:

Prof. W. F. J. M. Krul,	voorzitter,
Dr C. Banning,	vertegenwoordiger van de gedelegeerde van de Minister van Sociale Zaken,
Prof. Dr H. Brinkman,	hoogleraar aan de Universiteit te Groningen, physicus,
Prof. Ir D. Dresden,	hoogleraar aan de Technische Hogeschool,
voorzitter van de Nijverheidsorganisatie T.N.O.,
Ir Z. Th. Fetter,	Directeur-Generaal van de Arbeid,
voorzitter van de Afdeling Gezondheidstechniek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs,
Dr Ir Z. Y. van der Meer,	Directeur-Generaal van de Volkshuisvesting,
Prof. Dr R. Remmelts,	directeur van het Instituut voor Preventieve Geneeskunde,
Prof. Dr R. H. de Waard,	hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, röntgenoloog.

Het bestuur werd op 7 Juli 1950 door de voorzitter van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. geïnstalleerd.

Tot directeur van de afdeling werd benoemd de heer Ir D. van Zuilen, tot toen leidend ingenieur bij de Organisatiecommissie.

De werkzaamheden van de afdeling zijn ondergebracht in secties, t.w.:

- Sectie I, omvattende de administratie, bibliotheek, documentatie en huishoudelijke dienst,

- Sectie II, omvattende de onderzoeken op het gebied van water, bodem en lucht.
- Sectie III, omvattende onderzoeken met betrekking tot de industrie.
- Sectie IV, Bouwtechniek.
- Sectie V, Algemene fysische onderzoeken.

Speurwerk.

Het speurwerkprogramma in 1950 had o.m. betrekking op onderzoeken betreffende electro-osmotische ontvochtiging van funderingsmuurwerk, bewaring en afvoer van huisvuil in de hoogbouw, bezinking, ontzouting van water, metingen in de proefwoningen te Rotterdam, apparatuur voor binnenhuisklimaatmetingen, Shuntschoorsteen, stofbestrijdingsvraagstukken in fabrieken, ultraviolette straling, geluidisolatie en geluidhinder, het voorkomen van algen in zwembaden.

Samenwerking met anderen.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt nauw samengewerkt met talrijke instellingen en diensten zoals de Arbeidsinspectie, het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening, het Rijksinstituut voor Zuivering van Afvalwater, Ratiobouw, het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde, de Technische Hogeschool en de Rijksuniversiteiten, de Technisch Fysische Dienst T.N.O. en T.H.

Publicaties.

Een reeks publicaties zijn in 1950 verschenen in de vorm van eigen „Mededelingen” of „Rapporten”.

CENTRAAL PROEFDIERENBEDRIJF T.N.O.

In het verslagjaar werd tussen de Centrale Organisatie T.N.O. en de Gezondheidsorganisatie T.N.O. overeengekomen, dat met ingang van 1 Januari 1951 het Centraal Proefdierenbedrijf T.N.O., hetwelk tot dan rechtstreeks ressorteerde onder de Centrale Organisatie T.N.O., door de Gezondheidsorganisatie T.N.O. zou worden overgenomen.

Het Centraal Proefdierenbedrijf T.N.O. is door de Centrale Organisatie T.N.O. ingesteld ten einde tegemoet te komen aan de dringende behoefte aan proefdieren van gegarandeerde afstamming.

SLOTWOORD.

Aan het einde van dit verslag moge naar voren worden gebracht, dat de Gezondheidsorganisatie T.N.O. — in verband met de aard van haar werkzaamheid, welke dient ten goede te komen aan de volksgezondheid, waarbij het accent vrijwel geheel op het algemeen belang ligt — haar eigen, veelal van die der andere bijzondere T.N.O.-organisaties afwijkende — weg zal moeten volgen. In het eerste jaar van haar bestaan heeft zij getracht deze weg te vinden; uiteraard is daarmee nog wel enige tijd gemoeid. Ter voorlichting omtrent verschillende vraagstukken is en zal gebruik gemaakt moeten worden van het instituut van adviescommissies. De vraagstukken, waarvoor de Gezondheidsorganisatie T.N.O. commissies heeft ingesteld, zijn van grote omvang, sociale en economische betekenis en daarmee zijn belangrijke geldbedragen gemoeid, terwijl voor het welslagen de medewerking van vele deskundigen in den lande noodzakelijk is. Het zou onverantwoord zijn deze vraagstukken niet vooraf te doen bekijken door bij uitstek deskundigen en deze bij entamering te plaatsen onder toezicht van deze deskundigen.

Het is dan ook met een gevoel van grote waardering en dankbaarheid, dat geconstateerd wordt, dat deze deskundigen belangeloos hun medewerking hebben verleend en blijven verlenen.

Moge het gelukken het werk der Gezondheidsorganisatie T.N.O. tot ontwikkeling te brengen ten bate van de gemeenschap.